

Tijdens de oorlog was de Ratelaarsgroep actief. De leden van deze groep bestond uit voortrekkers en pioniers en ze maakten tijdens de bezetting wandeltochten, onder meer naar de Veluwe, Goor, Deventer, Venray en het Gooi. Het is niet duidelijk wanneer deze groep is ontstaan. De groep had leden uit diverse plaatsen. De groep had ideologisch een gemengde samenstelling. Er waren zowel niet kerkelijke als rooms katholieke leden. Zij kwamen in het weekend bij elkaar.

Roel Ferwerda (1918 - 2000) en Jopie van Doesburg (1918-2017) waren aangesloten bij deze groep en hielden logboeken van hun activiteiten bij. Roel woonde in Utrecht en Jopie in Baarn. Het logboek van Jopie loopt van 20 november 1943 tot 30 juli 1944. Roels logboek bestrijkt de periode van 19 februari 1944 tot 16 juli 1944. De beschrijving van beide auteurs over grotendeels dezelfde periode toont enkele interessante accentverschillen. Jopie heeft iets meer aandacht voor de oorlogsomstandigheden waar men soms mee geconfronteerd werd. Zij maakt bijvoorbeeld op 20 februari 1944 en 22 april 1944 melding van een neergestort vliegtuig dat men tijdens de wandeltochten tegen kwam. Bijzonder interessant is een verslag dat Jopie geeft van een bijeenkomst in Koog aan de Zaan in december 1943. Hier hield een in Nederland woonachtige Javanen, Ali Hamat, een lezing over de toekomst van Nederlands Indië. Roel Ferwerda legt sterk de nadruk op de betekenis van de bijeenkomsten voor de tijd die na de bevrijding zou aanbreken. Vaak gaat hij hierbij, in een periode dat de Scouting door de bezetter was verboden, zeer ver. Zo schrijft hij in het voorjaar van 1944 dat de Ratelaarsgroep de training in de padvindingsgeest wilde voortzetten met als doel de vorming van leiders voor na de oorlog.

Van 27 tot 29 mei 1944 hielden de Ratelaars een Pinksterkamp in Epe. Hier had diep in het bos een geheime installatie van enkele leden plaats. Daarbij werd de Nederlandse vlag gehesen. In zijn logboek spreekt Ferwerda zijn vreugde uit over het doorgaan van de padvindingsgedachte in de oorlog. Op een van de kampen werd een geheime code afgesproken die werd gebruikt in de onderlinge correspondentie. Verrassend is dat Roel Ferwerda in zijn logboek een beschrijving geeft van deze code.

Beide logboeken eindigen in juli 1944. Het wegvallen van het openbaar vervoer als gevolg van de spoorwegstaking, die van september 1944 tot de bevrijding duurde, maakte het onmogelijk om nog gezamenlijke wandeltochten voor de verspreid wonende groepsleden te organiseren. Beide auteurs schrijven openlijk over deze tijdens de bezetting gecamoufleerde, illegale scoutingactiviteiten.

Roel en Jopie zijn in 1945 getrouwd. Hun dochter Maaïke droeg de logboeken aan het scoutingmuseum in Baarn over.

Meer informatie

[Museum Bulletin 2019 compleet.pdf](#)

[Registratie Roelof Ferwerda op 29 december 1918 » Open Archieven](#)

[Registratie Johanna Elisabeth van Doesburg op 11 april 1918 » Open Archieven Indexen \(archieff.amsterdam\)](#)

Dit verhaal is onderdeel van *Scouts in de oorlog*, een verzameling verhalen als eerbetoon aan al die (oud) scouts die zich ingezet hebben voor onze vrijheid en hulp aan de medemens of die slachtoffer werden van oorlogsgeweld, in Nederland en het verre oosten. Met de verhalen willen we inspiratie bieden aan de scouts van nu, in hun wekelijkse activiteiten en als voorbereiding op hun bijdrage aan lokale herdenkingen. Kijk op <http://vrijheid.scouting.nl> voor meer informatie en alle andere verhalen.